Βασικές Προκλήσεις για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων στη νέα Προγραμματική Περίοδο 2028-2034

Ημερίδα για τη Νέα Αναπτυξιακή Στρατηγική της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (ΕΠΕΣ 2028-2034)

Κέρκυρα, 30 Οκτωβρίου 2026

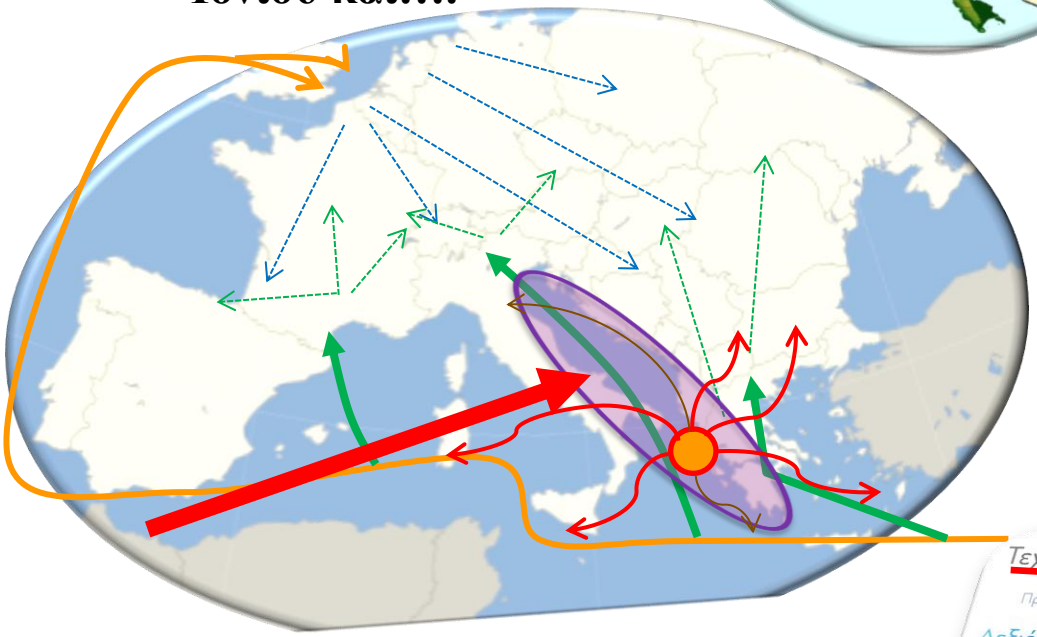
η θέση της Π.Ι.Ν… μέσα από 3 +1 οπτικές



στο «δυτικό ανάπτυγμα» της χώρας

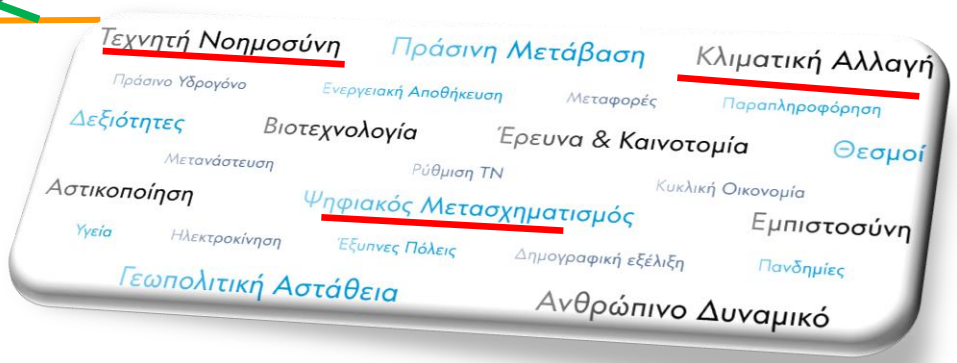


στη Μακρο-Περιφέρεια Αδριατικής – Ιονίου και….

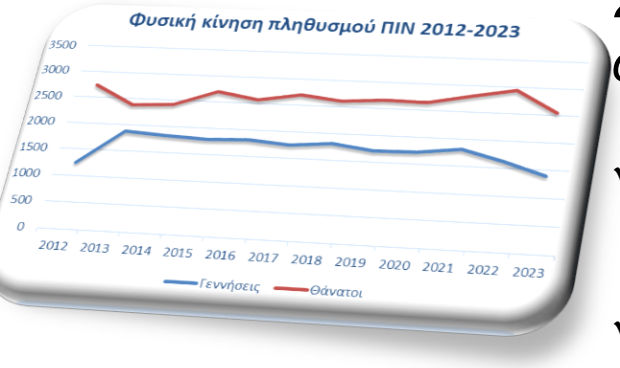


…στον Ευρω-Μεσογειακό περίγυρο

…Μεγα – Τάσεις (Megatrends)



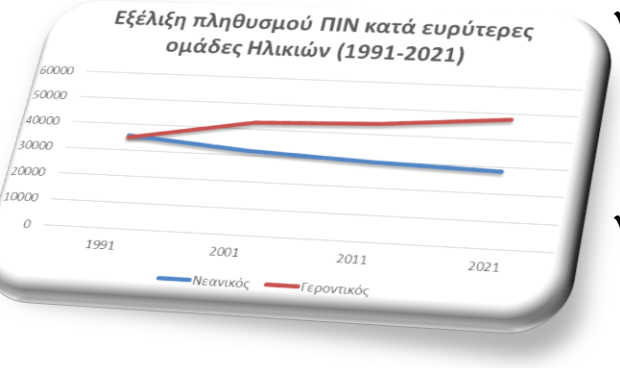
6 τομείς…με ανάγκες



1. δημογραφικό περιβάλλον

*204.532 μόνιμοι κάτοικοι, με **μείωση** -1,6% σε σχέση με το 2011 και ~-2,5% σε σχέση με το 2001*

- ✓ *η φυσική κίνηση (γεννήσεις – θάνατοι) έχει σταθερά αρνητικό πρόσημο (2012-2023)*
- ✓ *στις **ηλικίες** σημειώνεται φθίνουσα πορεία για τον παιδικό και αυξητική για τον γεροντικό πληθυσμό (1991-2021)*

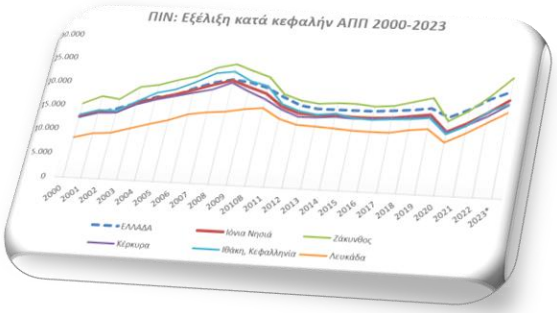


- ✓ *Αρνητικό «καθαρό μεταναστευτικό ισοζύγιο», με μέσο όρο -0,4% ετησίως επί του συνολικού πληθυσμού κατά την περίοδο 2022–2024 (+0,5% για τη χώρα)*
- ✓ *δείκτης αντικατάστασης γενεών 71,6 > 77,1 για την χώρα.(τιμές <100 → δείχνουν μελλοντική συρρίκνωση του εργατικού δυναμικού).*
- ✓ ***ανακατανομή** της πληθυσμιακής δυναμικής υπέρ των περιαστικών περιοχών*

*Δομικό πρόβλημα: **πληθυσμιακή συρρίκνωση** (**αρνητική φυσική μεταβολή** (περισσότεροι θάνατοι από γεννήσεις) **+ αρνητική καθαρή μετανάστευση** (περισσότερες αναχωρήσεις από αφίξεις) **+ γήρανση**, και επιπλέον «**εσωτερική ανακατανομή**» κατοίκησης.*

2. παραγωγικό σύστημα:

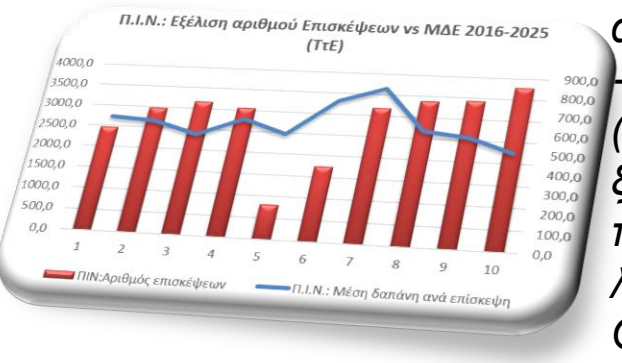
-Το κατά κεφαλήν ΑΠΠ της ΠΙΝ κυμαίνεται σε μακροχρόνια βάση κάτω από της Χώρας (~90%).



-Το παραγωγικό σύστημα χαρακτηρίζεται από εντεινόμενη ***συγκέντρωση στις υπηρεσίες*** *(Τ & Ε ~86,0% ΑΠΑ 2022)*

-Ο πρωτογενής τομέας (~4,0%) αντιμετωπίζει χρόνια διαρθρωτικά προβλήματα και ο δευτερογενής (~10,0%) επικεντρώνεται σε κατασκευές και μεταποίηση αγροτικών κα προϊόντων

- το εμπόριο είναι σημαντικό λόγω των αυξημένων τζίρων και της απασχόλησης (14,8%)



-ο ***τουρισμός*** *αποτελεί βασικό «εξαγωγικό πυλώνα» υπηρεσιών (προσελκύει το 11,1% των διανυκτερεύσεων, 12,1% των ξενοδοχ. κλινών και >25,0% της απασχόλησης …αλλά ταυτόχρονα μείωση της ΜΔΠ και της ΜΔΕ και αύξηση λειτουργικού κόστους.*

Θαλάσσιος τουρισμός και βραχυχρόνια μίσθωση (από το 2018) αποτελούν δύο επιπλέον σημαντικές συνιστώσες.

-Η **εποχικότητα** των διανυκτερεύσεων του προορισμού διατηρείται σε υψηλά επίπεδα: **64,6%** στο 3ο 3μηνο (2025)

-Με βάση έρευνα του ΙΤΕΠ (2025):

- η εύρεση προσωπικού ξενοδοχείων, αξιολογείται ως η σημαντικότερη δυσκολία (>8.000 κενά στα Ι.Ν.)
- το δε ενεργειακό κόστος, αποτελεί σημαντικό παράγοντα επιβάρυνσης του κόστους.

6 τομείς… με ανάγκες





-η αναλογία των απασχολούμενων στην τοπική οικονομία **με εξειδίκευση** μειώνεται σταθερά:20,9% μεταξύ 2010-2025 (~10 μονάδες κάτω από το επίπεδο της χώρας 2025)

-- στην **έρευνα και την καινοτομία** τα Ι.Ν. συνεχίζουν να βρίσκονται στις τελευταίες θέσεις, με το σύνολο σχεδόν των δαπανών Ε&Α να προέρχεται από το Ι.Π. (και το κράτος). Το ΠΚΕΚ του Ι.Π. αποτελεί τη βασική ερευνητική μονάδα της Π.Ι.Ν., ενώ το ΠΣΕΚ και η νεοσύσταση Δομή Καινοτομίας από την ΠΙΝ, προσπαθούν για την αναγκαία ώθηση

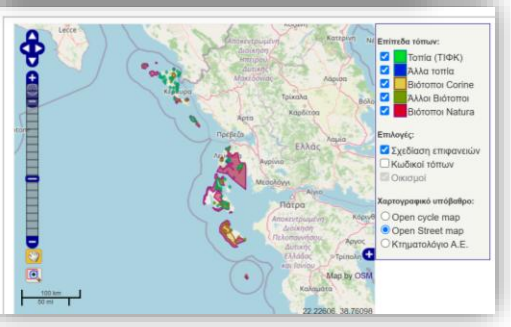
--περιορισμένη είναι η υιοθέτηση προηγμένων **ψηφιακών** τεχνολογιών από τις μικρές επιχειρήσεις, ενώ όσον αφορά στην ταχύτητα λήψης δεδομένων, η ΠΙΝ βρίσκεται στην 3η χειρότερη θέση στη χώρα.

-- ταυτόχρονα, ισχυρό είναι το τουριστικό απόθεμα (αγκυροβόλια,παραλίες,παράκτιοι δημόσιοι χώροι), που όμως υστερεί σε υποδομές, συναφείς υπηρεσίες και προσβασιμότητα (μόλις 4% στα καταλύματα και 8% στις παραλίες).

Δομικό πρόβλημα: ***Παραγωγική μονομέρεια και έντονη εποχική εξάρτηση, συνοδευόμενη από περιορισμένη διασύνδεση με την έρευνα/καινοτομία και τις δεξιότητες…****χαμηλός δείκτης διαφοροποίησης (~4,0/10,0).*

6 τομείς…με ανάγκες





3. Περιβάλλον και Πόροι:

Το **φυσικό και πολιτιστικό** περιβάλλον αποτελεί σημαντικό κεφάλαιο των Ιονίων Νήσων.

Η περιοχή διαθέτει:

- εξαιρετικά πλούσια βιοποικιλότητα και υψηλό απόθεμα φυσικών πόρων (19 περιοχές Natura και το θεσμοθετημένο Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ιονίου), και
- *πλούσια υλική και άυλη κληρονομιά (ενδεικτικά: Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας ως Μνημείο UNESCO, πλήθος μνημείων, μουσική & εικαστική παράδοση κλπ) με αυξανόμενη επισκεψιμότητα*

*Η **εποχικότητα εντείνει τις πιέσεις** και την ανάγκη διαχείρισης άλλων περιβαλλοντικών πόρων, όπως:*

Το πόσιμο νερό που εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από υπόγεια νερά και επιβαρύνεται από απώλειες δικτύων (>40%), τοπικές υπεραντλήσεις και υφαλμύρινση.

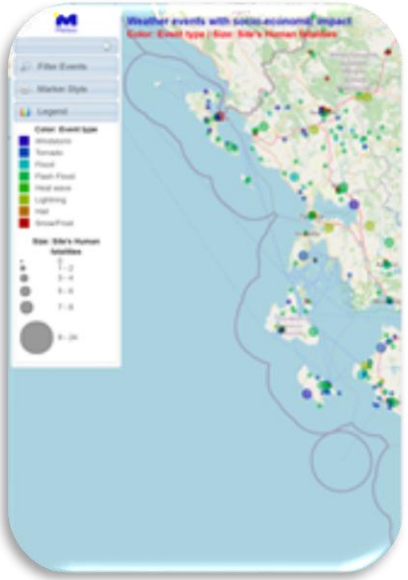
η ενέργεια, όπου η ηλεκτρική διασύνδεση δεν αίρει το κόστος κατανάλωσης ούτε την ανάγκη εξοικονόμησης

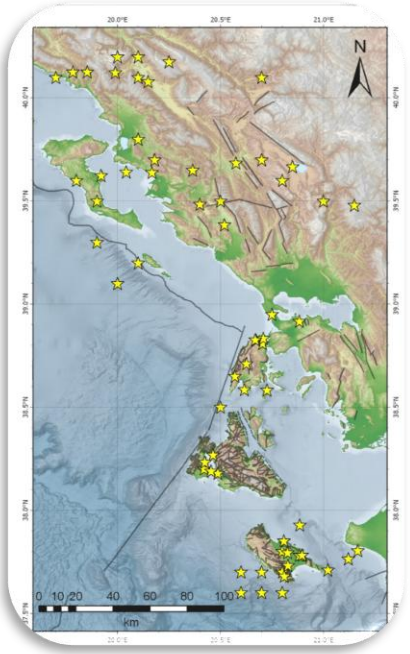
αλλά και των επιβαρύνσεων, όπως:

τα στερεά απόβλητα, όπου η απόσταση από τους στόχους για ανακύκλωση διατηρείται σημαντική, όπως και η ανάγκη ολοκλήρωσης κεντρικών υποδομών επεξεργασίας και χωριστής συλλογής (ΜΕΑ/ΜΑΑ).

τα λύματα, όπου η εξυπηρέτηση των εποχικά επιβαρυμένων τουριστικών οικισμών απαιτεί πλέον, αντιμετώπιση.

3. Περιβάλλον και Πόροι:

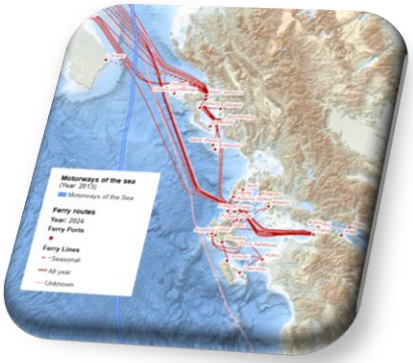




Η Π.Ι.Ν. είναι ιδιαίτερα ευάλωτη στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής :
Υψηλή τρωτότητα ακτών στη διάβρωση (~18% της ακτογραμμής των νησιών παρουσιάζει υψηλή ή πολύ υψηλή τρωτότητα),κίνδυνοι από πλημμύρες, (καταγράφονται ιστορικά πλημμυρικά γεγονότα), πυρκαγιές (με τη Ζάκυνθο να πλήττεται περισσότερο) και έντονη σεισμικότητα.
Μεσοπρόθεσμα, τίθενται νέα δεδομένα από τη σχεδιαζόμενη έρευνα υδρογονανθράκων στο θαλάσσιο χώρο του Ιονίου Πελάγους.

Ως προς τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης, η ΠΙΝ σήμερα εξυπηρετείται κυρίως από εθνικά δίκτυα και υποδομές.

*Δομικό πρόβλημα: **Η αυξανόμενη περιβαλλοντική τρωτότητα** των νησιών, η οποία απορρέει από την υστέρηση σε βασικές περιβαλλοντικές υποδομές και τη διαχείριση πόρων, αλλά και από την έκθεση σε φυσικούς κινδύνους*



4. Διασυνδεσιμότητα:

Η δια-συνδεσιμότητα αποτελεί καθοριστικό όρο λειτουργίας της νησιωτικής οικονομίας και πρόσβασης των κατοίκων σε εργασία και υπηρεσίες, αναψυχή.

Τα 3 αεροδρόμια και το δίκτυο λιμένων (89 μικρών κυρίως μικτών χρήσεων, εκ των οποίων **20 μεγαλύτεροι**) εξασφαλίζουν σημαντική εξωτερική πρόσβαση και στηρίζουν την τουριστική ζήτηση.

Αντίθετα, η «**εσωτερική» διασυνδεσιμότητα»** μικρών και μεγάλων νησιών συνεχίζει να χαρακτηρίζεται από σημαντικές ελλείψεις.

Η εποχικότητα των ροών (84,2% για τα αεροδρόμια, 2024) και η διπλή νησιωτικότητα αυξάνουν τον χρόνο και το κόστος μετακινήσεων.
Τα προβλήματα του βασικού οδικού δικτύου (μη ολοκλήρωση κεντρικών αξόνων διέλευση από οικισμούς κλπ προβλήματα) και η συγκέντρωση της κίνησης στις πόλεις, ιδιαίτερα κατά την εποχιακή αιχμή, προκαλούν σοβαρή κυκλοφοριακή συμφόρηση και προβλήματα ασφάλειας (μείωση οδικών ατυχημάτων ΑΛΛΑ αύξηση σοβαρότητας).

Τα δε λιμάνια και τα αεροδρόμια παρουσιάζουν αντίστοιχα δομικά χαρακτηριστικά με έντονη εποχικότητα στο φόρτο μετακινήσεων και ανάγκη για περαιτέρω αναβάθμιση των υποδομών τους

Δομικό πρόβλημα: **Ασυμμετρία διεθνούς σύνδεσης και καθημερινής πρόσβασης,** με τις ισχυρές τουριστικές ροές να συνυπάρχουν με αυξημένο κόστος και δυσκολίες για τους μόνιμους κατοίκους, λόγω της εποχικότητας και της νησιωτικότητας.

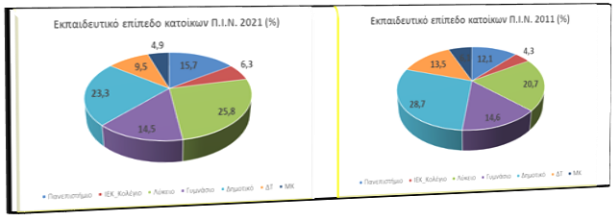
5. Κοινωνικός Τομέας:

Η κοινωνική εικόνα και η δομή της απασχόλησης στην Π.Ι.Ν. αναδεικνύουν την απόσταση ανάμεσα στη δυναμική της τουριστικής οικονομίας και στις **συνθήκες διαβίωσης** των νοικοκυριών.

Ο αυξημένος κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (35,7% έναντι 27,5% για τη χώρα), αποδεικνύει ότι η έντονη εποχικότητα της απασχόλησης, οι στεγαστικές πιέσεις και το κόστος διαβίωσης επηρεάζουν αρνητικά την κοινωνική συνοχή.







Εκπαίδευση:

Παρά τη βελτίωση του εκπαιδευτικού επιπέδου και τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου(<6,0%), η χαμηλή ΔιαΒίουΜάθηση και τα κενά σε υποδομές και σύγχρονο ειδικό εξοπλισμό σε όλες τις βαθμίδες παραμένουν.

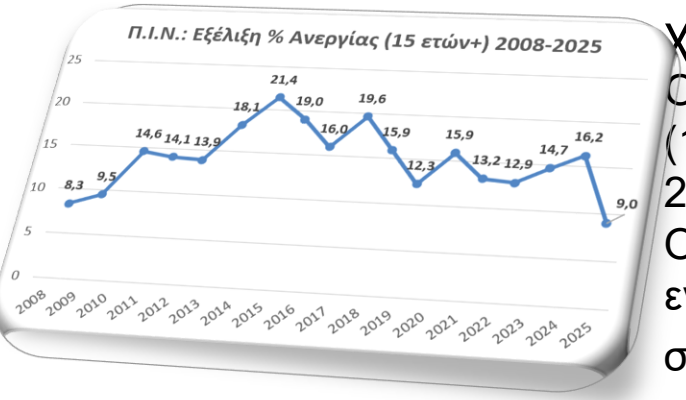
Το Ιόνιο Πανεπιστήμιο αποτελεί σημαντικό επιστημονικό πόρο, με εξίσου σημαντικές ανάγκες κτιριακών υποδομών.

Υγεία-Πρόνοια:

Το υφιστάμενο δίκτυο νοσοκομείων και πρωτοβάθμιων μονάδων (ΠΦΥ) επιβαρύνεται από σοβαρές ελλείψεις στελέχωσης και δυσκολίες πρόσβασης-ανεκπλήρωτες ανάγκες (~14,0%), φαινόμενα που επιτείνονται από τη γεωγραφική διασπορά και τη ζήτηση αιχμής. Η δε γήρανση του πληθυσμού αυξάνει τις ανάγκες μακροχρόνιας φροντίδας, ενώ παραμένουν προνοιακά «κενά» για τα άτομα με αναπηρία, τα εξαρτώμενα μέλη και γενικά τις ευάλωτες ομάδες.

5. Κοινωνικός Τομέας:

Στέγαση: λειτουργεί ταυτόχρονα ως κοινωνικό και αναπτυξιακό ζήτημα, επηρεάζοντας τόσο την προσέλκυση, όσο και τη συγκράτηση πληθυσμού και εργαζόμενων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στην Π.Ι.Ν., λαμβάνοντας υπόψη το μηνιαίο εισόδημα, οι δυνατότητες για ενοικίαση ή αγορά κατοικίας είναι σημαντικά πιο δυσχερείς συγκριτικά με άλλες Περιφέρειες/περιοχές (ESPON, 2024). «Ανταγωνισμός» στέγασης- τουριστικής αξιοποίησης κατοικιών στο μερίδιο του 22,5% των κατοικιών που προορίζονται για «ενοικίαση»..



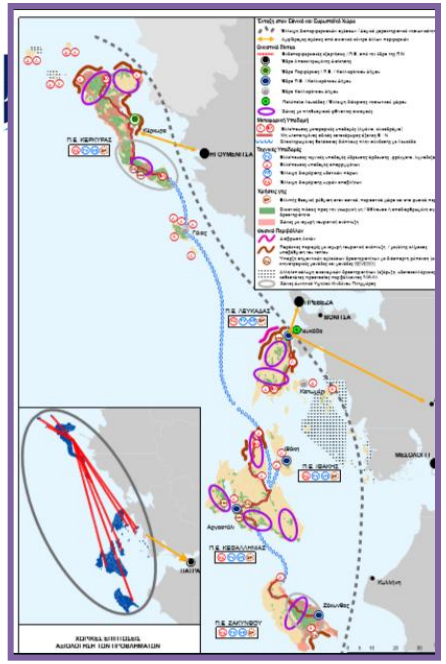
ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:η απασχόληση συγκεντρώνεται στον τριτογενή τομέα (81,1% έναντι 76,0% στη χώρα).

Οι νέοι απασχολούμενοι (15-34 ετών) μειώνονται συνεχώς (19,2% το 2025), ενώ αυξάνεται η αυτό-απασχόληση (18,0% το 2025).

Ο δείκτης ανεργίας υπόκειται σε εποχικές και ετήσιες διαρκείς εναλλαγές με γενικά πτωτική τάση (περίοδος 2019-2025) και σαφή μείωση το 2025….**ΟΜΩΣ οι Νέοι εκτός εκπαίδευσης & απασχόλησης εκτινάχθηκαν στην υψηλότερη θέση (24,0%).**

Η δε μακροχρόνια ανεργία επιστρέφει (1/2 των ανέργων

Δομικό πρόβλημα: **ελλιπής μετατροπή της οικονομικής ανάπτυξης σε κοινωνική ευημερία και σταθερή απασχόληση,** η οποία εκδηλώνεται με ακραία εποχικότητα, εκτίναξη της ανεργίας των νέων (NEETs), οξεία στεγαστική κρίση και άνιση, ελλιπή πρόσβαση σε βασικές κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες λόγω της νησιωτικής διασποράς



6. Χωρική Ανάπτυξη:

Το χωρικό προφίλ των Ιονίων Νήσων συνδυάζει **σύνθετα** χαρακτηριστικά: παράκτιες και αστικές συγκεντρώσεις, περιαστική επέκταση, διάσπαρτη ενδοχώρα και μικρά νησιά.

Η **νησιωτικότητα και η εποχικότητα** δημιουργούν πολλαπλή επιβάρυνση και πιέσεις στις υποδομές.

Ο μόνιμος πληθυσμός σχεδόν ισο-μοιράζεται μεταξύ παράκτιου χώρου και ενδοχώρας, ωστόσο τα 3/4 από τους 611 κατοικημένους οικισμούς έχουν λιγότερους από 300 κατοίκους, γεγονός που αυξάνει το κόστος οργάνωσης υπηρεσιών.

Η αναπτυξιακή δυναμική κατανέμεται άνισα:

- *Οι παράκτιες ζώνες συγκεντρώνουν τουρισμό, πύλες εισόδου και κρίσιμες υποδομές, αλλά αντιμετωπίζουν πιέσεις σε γη, κατοικία, πόρους και μετακινήσεις.*
- *Οι πόλεις, που αποτελούν μέρους του παράκτιου χώρου, διατηρούν διοικητικές και οικονομικές λειτουργίες, ενώ η περιαστική επέκταση μεταβάλλει τις καθημερινές μετακινήσεις.*
- *Η ενδοχώρα διαθέτει παραγωγικούς και πολιτιστικούς πόρους, χρειάζεται λειτουργικές διασυνδέσεις και αντιμετωπίζει διαφορετικού βαθμού απομόνωση.*
- *Τα μικρά νησιά υφίστανται τους περιορισμούς της «διπλής νησιωτικότητας» και χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερη δημογραφική ευαισθησία.*

Δομικό πρόβλημα: **χωρική πόλωση/διαφοροποίηση με αποσύνδεση των αναπτυξιακών λειτουργιών.** Η άνιση κατανομή ευκαιριών και υποδομών και λειτουργιών μεταξύ παράκτιας ζώνης και ενδοχώρας εμποδίζει τη διάχυση των ωφελειών. Ανάγκη για συγκράτηση ή/και προσέλκυση ανθρώπινου δυναμικού

Προβλήματα…ανά τομέα

Παραγωγικό σύστημα:

Παραγωγική μονομέρεια στις υπηρεσίες & διαρθρωτικές αδυναμίες τομέων

Αυξημένο λειτουργικό κόστος και ελλείψεις κατάλληλου προσωπικού

Χαμηλή ψηφιακή ωριμότητα & αδύναμη διασύνδεση έρευνας-επιχειρήσεων

Αδυναμίες τουριστικών υποδομών («γαλάζιων» & «πράσινων»)

Περιβάλλον και Πόροι:

Εντεινόμενη ενεργειακή εξάρτηση νοικοκυριών, επιχειρήσεων και κράτους με εποχική αιχμή

Πιέσεις σε ευαίσθητα οικοσυστήματα

Μεγάλες ανάγκες διατήρησης & αξιοποίησης πολιτιστικού αποθέματος

Ευπάθεια σε φυσικές καταστροφές, λόγω κλιματικών και μη, κινδύνων

Υπερ-εκμετάλλευση υδροφορέων & απώλειες δικτύων

Περιορισμένη ανακύκλωση & κενά στην επεξεργασία λυμάτων

Προβλήματα…ανά τομέα

Διασυνδεσιμότητα:

Συμφόρηση πυλών (υποδομές σε λιμάνια, αεροδρόμια) & πρόσθετο κόστος νησιωτικότητας

Υστέρηση οδικού δικτύου & ελλείμματα προσβασιμότητας σε κομβικά σημεία (πύλες)

Ψηφιακά κενά, κυρίως σε απομακρυσμένες περιοχές

Κοινωνικός τομέας:

Εποχικότητα, υψηλό μερίδιο NEETs & έλλειψη εξειδίκευσης στην αγορά εργασίας

Υψηλός κίνδυνος φτώχειας & παιδική επιβάρυνση

Στεγαστική κρίση για εργαζόμενους & νέους

Υποστελέχωση & εποχική πίεση στον τομέα της υγείας

Δίκτυο φροντίδας εξαρτώμενων μελών, με κενά

Υλικοτεχνική υστέρηση στην εκπαίδευση (κτίρια & εξοπλισμός)

Χωρική ανάπτυξη:

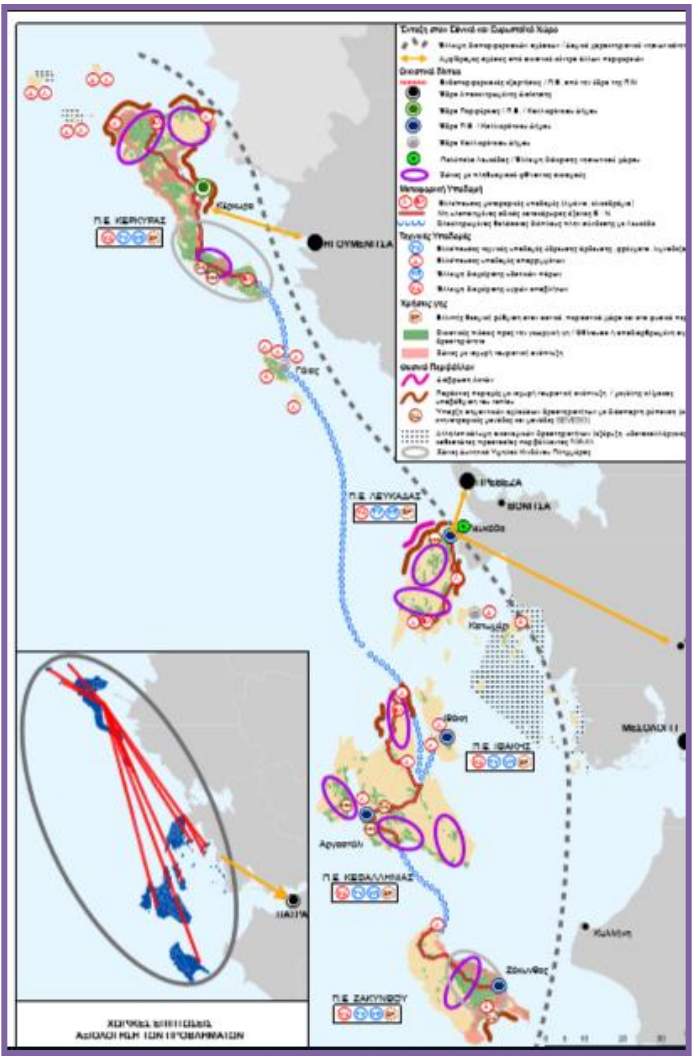
Αυξημένες πιέσεις αστικού ιστού

Επιβάρυνση και τρωτότητα παράκτιου χώρου

Αποδυνάμωση & σταδιακή λειτουργική απομόνωση της υπαίθρου

Δημογραφική & περιβαλλοντική ευαλωτότητα Μικρών Νησιών

σύνοψη...



Η **Περιφέρεια Ιονίων Νήσων συνδυάζει**:

- ✓ διεθνή τουριστική αναγνωρισιμότητα, αξιόλογο φυσικό και πολιτιστικό απόθεμα και παρουσία ανώτατης εκπαίδευσης

με

- ✓ σημαντικές αδυναμίες δημογραφικής ανανέωσης, παραγωγικής διαφοροποίησης και κοινωνικής συνοχής

Η αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας δεν μετατρέπεται με την ίδια ένταση σε σταθερή απασχόληση, επαρκή τοπική προστιθέμενη αξία και βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης.

Η **νησιωτικότητα** και η έντονη **εποχικότητα** επηρεάζουν ταυτόχρονα την οικονομία, τη λειτουργία των δικτύων και την πρόσβαση των κατοίκων στις υπηρεσίες, δημιουργώντας πρόσθετος κόστος και πιέσεις.

Βασικές Προκλήσεις για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων στη νέα Προγραμματική Περίοδο 2028-2034

Ημερίδα για τη Νέα Αναπτυξιακή Στρατηγική της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (ΕΠΕΣ 2028-2034)

Κέρκυρα, 30 Οκτωβρίου 2026